

**UCHWAŁA NR IX/62/19
RADY GMINY JANÓW**

z dnia 30 października 2019 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 1 oraz art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 506 z późn. zm.¹⁾) w związku z art. 76 pkt 1 art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 z późn. zm.²⁾) Rada Gminy Janów uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 - 2021, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Janów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego.

Przewodniczący Rady Gminy

Andrzej Zygmunt Bielec

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego niniejszej ustawy zostały opublikowane w Dz. U. z 2019 r. poz. 1309, poz. 1571, poz. 1696;

²⁾Zmiany tekstu jednolitego niniejszej ustawy zostały opublikowane w Dz. U. z 2019 r. poz. 924, poz. 1818.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021

Rozdział 1

Wprowadzenie i diagnoza problemu

1. Wprowadzenie

Program został opracowany w oparciu o założenia ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Głównym celem programu jest szeroko rozumiana pomoc rodzinom wychowującym dzieci. Rodzina jest podstawową komórką społeczną i naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci. Dzieci potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony osób dorosłych. Głównymi problemami dezorganizującymi życie w rodzinie są: nadużywanie alkoholu, często związana z tym przemoc, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Takie rodziny wymagają stałego monitorowania, głównie przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny jak też pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych oraz podejmowania działań na rzecz tych rodzin w oparciu o sprecyzowany plan działania. Dlatego też w programie położono nacisk na pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych, rodzinom dysfunkcyjnym i wieloprogowym. Istotnym elementem programu są działania profilaktyczne, integracyjne, aktywizujące, zapobiegające marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Podstawą tych działań jest nie tylko przywrócenie rodzinie zdolności do właściwego wypełniania funkcji rodzicielskich ale również pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w funkcjonowaniu spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na początkowym etapie występowania problemów oraz eliminowaniu sytuacji odebrania dziecka z rodziny.

1.1. Podstawa prawna programu

Działania ujęte w programie będą realizowane w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

2.1. Diagnoza

Diagnoza sytuacji lokalnej dotyczącej braku wydolności rodzin w zakresie prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej dokonana została na podstawie materiałów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Janowie oraz rozpoznania środowiskowego pracowników socjalnych, pedagogów i psychologów placówek oświatowych. Z analizy powyższej wynika, że niepokojące deficyty w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w 2018 roku zdiagnozowano w 12 rodzinach z terenu gminy Janów. Znaczna część tych rodzin przy zapewnieniu wsparcia ze strony pracowników Ośrodka Pomocy , kuratorów sądowych oraz pracowników placówek opiekuńczo – wychowawczych, jest w stanie wypełniać funkcje opiekuńczo – wychowawcze w zakresie stwarzającym realną szansę na pozostawienie wychowujących się w nich dzieci w środowisku rodzinnym. Wśród opisywanych rodzin zdiagnozowano również takie, które w codziennym funkcjonowaniu wymagają objęcia dodatkowym wsparciem ze strony asystenta rodziny. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, bezrobocie, ubóstwo, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich. Dysfunkcje te wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym. Istotną rolę w pomocy tym rodzinom odgrywa praca socjalna połączona ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. Pracownicy socjalni mając bezpośredni kontakt z rodziną w środowisku dokonują bieżącej analizy jej problemów i potrzeb.

Z danych Ośrodka oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie wynika, że po 1 stycznia 2016 roku z terenu gminy Janów w pieczy zastępczej zostało umieszczonych 5 dzieci. Problemy, jakie dotyczą współczesną rodzinę oraz dotychczasowe doświadczenia wskazują na potrzebę wsparcia rodzin naturalnych w początkowej fazie, a takie podejście do pracy z rodziną pozwala zapobiec głębokim kryzysom i odebraniem dzieci biologicznym rodzicom. Diagnozowanie zasobów pozwala na wskazanie form pomocy niezbędnych dla rodzin znajdujących się w sytuacjach zagrożenia i kryzysu. Znajomość potencjału i dostępność usług daje możliwość formułowania celów i zadań, które mogą stanowić spójny system działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Tab. I. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2016-2018.

--	--	--	--

Rok	Liczba osób korzystających z pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2016	444	202	712
2017	375	173	590
2018	349	164	562

Tab. II. Ilość osób ubiegających się o pomoc społeczną w zależności od przyczyn udzielania takiej pomocy na poziomie gminy Janów w latach 2016-2018.

Przyczyny udzielania pomocy	Rok 2016		Rok 2017		Rok 2018	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	35	106	31	90	29	83
Bezrobocie	72	302	56	143	58	148
Długotrwała choroba	73	283	63	233	59	220
Niepełnosprawność	41	120	40	108	35	100
Potrzeba ochrony macierzyństwa	54	309	48	278	51	281
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	24	103	10	55	12	59
W tym: rodziny niepełne	10	27	2	5	4	9
W tym: rodziny wielodzietne	7	44	5	35	5	35
Bezdomność	3	3	3	3	4	4
Alkoholizm	8	25	5	15	8	20
Przemoc w rodzinie	1	6	1	6	1	6
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	3	0	0	0	0

W 2018 r. z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych korzystało 11 rodzin, które liczyły łącznie 55 osób. W stosunku do roku poprzedniego możemy zaobserwować niewielki wzrost liczby rodzin z tym problemem. Należy zwrócić uwagę, że działania wspierające

podejmowane wobec rodzin niewydolnych wychowawczo mogą okazać się niewystarczające, między innymi z uwagi na brak współpracy i zaangażowania z ich strony. W sytuacji kiedy dobro dziecka jest zagrożone, sąd opiekuńczy może podjąć postanowienie o umieszczeniu zagrożonego dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej lub pieczy zastępczej. Działania zawarte w niniejszym programie zmagają się w kierunku wspierania rodziny przeżywającej trudności w celu przywrócenia zdolności do prawidłowego wypełniania ról rodzicielskich i społecznych.

Rozdział 2

Zasoby instytucjonalne Gminy Janów działające w obszarze wspierania rodziny

Zasób instytucjonalny Gminy Janów w przedmiotowym obszarze tworzą:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowie,
- Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Janowie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Janowie,
- Urząd Gminy w Janowie,
- Posterunek Policji,
- Niepubliczne placówki służby zdrowia funkcjonujące na terenie Gminy Janów
- Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Gminy Janów,
- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Janowie ,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej w Białymstoku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce,
- Kuratorzy Sądowi.

Rozdział 3

Analiza SWOT systemu wspierania rodziny

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym, • doświadczenie i wiedza we wsparciu rodziny pracowników GOPS odpowiedzialnych za realizację wsparcia, • znajomość zasobów środowiska lokalnego przez pracowników GOPS, • zapewnienie kadry GOPS szkoleń, • zatrudnienie asystenta rodziny, co wskazuje na poprawę stanu emocjonalnego, zwiększenie 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca ilość propozycji spędzania wolnego czasu oraz socjoterapii dla młodzieży zagrożonej uzależnieniami, • brak ośrodków wsparcia dziennego, • niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy, • brak wystarczających środków finansowych.

<p>kompetencji społecznych i rodzicielskich oraz nabycie umiejętności rozwiązywania problemów przez rodzinę, - działalność na rzecz rodzin instytucji oraz placówek oświatowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizacja programów profilaktycznych, • realizacja rządowych programów. 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości jakie znaczenie i jaką wartość niesie ze sobą rodzina, • wzrost świadomości dotyczący wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez rodziny, • wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak wsparcia opiekuńczo – wychowawczego dla rodziców, mniejsze szanse rozwojowe dzieci, • wzrost kosztów utrzymania rodziny, • zagrażające i aspołeczne formy spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, • problem uzależnień od alkoholu w rodzinach.

Rozdział 4

Cele programu

4.1. Cel główny programu:

Stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo– wychowawczych w Gminie Janów

4.2. Cele szczegółowe:

- wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej,
- zapobieganie sytuacjom kryzysowym poprzez pracę z rodziną,
- tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu więzi rodzinnych,
- przeciwdziałanie marginalizacji rodziny oraz wykluczeniu społecznemu,
- podejmowanie działań na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym,
- wspieranie kobiet w ciąży i ich rodzin poprzez realizację zadań wynikających z ustawy „Za życiem”,
- wsparcie finansowe i rzeczowe rodzin posiadającym trudne warunki materialno- bytowe,

Rozdział 5

Podmioty realizujące zadania na rzecz wspierania rodziny mieszkańców Gminy Janów

Realizatorami programu są:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowie,
- Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Janowie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Janowie,
- Urząd Gminy w Janowie,
- Posterunek Policji,
- Niepubliczne placówki służby zdrowia funkcjonujące na terenie Gminy Janów
- Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Gminy Janów,
- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Janowie ,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej w Białymstoku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce,
- Kuratorzy Sądowi.

W ramach realizowanych zadań zawartych w niniejszym programie do współpracy mogą zostać zaangażowane inne instytucje, organizacje pożytku publicznego oraz inne podmioty działające w obszarze wsparcia rodzin.

Rozdział 6

Adresaci programu

Program jest skierowany do rodzin i dzieci zamieszkujących na obszarze Gminy Janów. Główną grupę odbiorców stanowią będą rodziny z problemami w prawidłowym wypełnianiu ich funkcji takich jak np. funkcja opiekuńczo-wychowawcza, ekonomiczna, rodziny zastępcze, rodziny wspierające, dzieci i młodzież zagrożona wykluczeniem społecznym, osoby doświadczające przemocy w rodzinie, kadra instytucji, organizacji i innych podmiotów udzielających wsparcia rodzinom.

Rozdział 7

Harmonogram działań

7.1. Działania ukierunkowane na realizację założonych celów:

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Pomoc w opiece i wychowaniu	Urząd Gminy, Gminny	Liczba wspieranych rodzin

	dziecka: wsparcie asystenta rodziny, pomoc rodzin wspierających, praca socjalna z rodziną zagrożoną kryzysem.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowie	
2.	Współpraca z placówkami oświatowymi, służbą zdrowia w zakresie wczesnej diagnozy problemów opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach.	Placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna, Służba zdrowia, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	1. Liczba pozyskanych, udzielonych informacji, 2. Liczba monitorowanych rodzin w wyniku pozyskanych informacji.
3.	Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej rodzinom.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowie	Liczba rodzin objętych pomocą.
4.	Realizacja rządowych programów wspierających rodzinę.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowie	1. Liczba programów, 2. Liczba rodzin objętych pomocą.
5.	Organizowanie wycieczek dla dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem.	Urząd Gminy, Placówki oświatowe	1. Liczba zorganizowanych form wycieczek, 2. Liczba uczestników.
6.	Monitorowanie sytuacji dzieci w rodzinach zagrożonych kryzysem.	Zespół Interdyscyplinarny, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Policja, Placówki Oświatowe, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba monitorowanych rodzin.
7.	Finansowanie szkoleń kadr pracujących w zakresie wspierania rodziny.	Urząd Gminy	1. Liczba szkoleń, 2. Liczba osób objętych szkoleniami.
8.	Udział w kosztach umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej zgodnie z ustawą.	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba umieszczonych dzieci, za które ponoszona jest odpłatność.
9.	Wsparcie kobiet w ciąży i ich rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, w sytuacji niepowodzeń położniczych - w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> ▪ przezwyciężania trudności w pielęgnacji i wychowywaniu dziecka, ▪ wsparcia psychologicznego, ▪ pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), ▪ dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. 	Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowie Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna, Służba zdrowia	Liczba rodzin objętych poszczególnymi formami wsparcia.
10.	Wsparcie finansowe rodzin z tytułu urodzenia dziecka, u którego	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	1. Liczba rodzin. 2. Liczba świadczeń

	zdiagnozowano ciężkie, nieodwracalne upośledzenie, nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka w czasie porodu		3. Kwota świadczeń
--	--	--	--------------------

7.2. Czas realizacji programu

Gminny program wspierania rodziny będzie realizowany przez 3 lata.

Rozdział 8

Efekty programu

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

1. Zapobieganie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, zwłaszcza instytucjonalnej.
2. Powrót dzieci z pieczy zastępczej i instytucjonalnej.
3. Wzrost poziomu funkcjonowania rodzin z zaburzoną funkcją opiekuńczo – wychowawczą.
4. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin zagrożonych i przeżywających kryzys.
5. Wzrost poziomu życia dziecka w rodzinach zagrożonych i przeżywających kryzys.
6. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodzin zagrożonych i przeżywających kryzys.
7. Stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.
8. Rozwijanie współpracy różnorodnych podmiotów na rzecz wspierania rodziny.
9. Podniesienie świadomości społeczeństwa o dostępnych formach wsparcia rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych.

Rozdział 9

Źródła finansowania

Źródła finansowania przedmiotowego programu:

1. Środki własne Gminy Janów,
2. Środki z budżetu państwa.

Rozdział 10

Kontrola realizacji programu

W ramach kontroli realizacji przedmiotowego programu przewiduje się nw. działania:

1. Stały, bieżący monitoring programu w celu uzyskania danych na temat realizacji przyjętych działań w zakresie czasu ich realizacji, wskaźników, źródeł finansowania oraz przedłożenia na osiągnięcie rezultatów programu,
2. Sprawozdanie z realizacji programu co roku sporządzane i przedkładane Radzie Gminy w Janowie przez kierownika GOPS w Janowie,
3. Ewaluacja mająca na celu udzielenie informacji o osiągniętych rezultatach i stopniu realizacji celów programu.